

nju dobiveni su rezultati koji opisuju trenutnu situaciju školaraca i njihov odnos prema igrama.

Narednoga su dana sudionici konferencije pod stručnim vodstvom posjetili i razgledali kulturno-povijesne znamenitosti Vodnjana i Rovinja.

Igor Jovanović

Međunarodna znanstvena konferencija / International experts' conference *Očuvanje tradicijskih igara i sportova za društvenu inkluziju – povodom obilježavanja 20 godina UNESCO konvencije o očuvanju nematerijalne kulturne baštine / Safeguarding traditional games and sports for social inclusion – On the occasion of the 20th anniversary of the UNESCO Convention on the Safeguarding of the intangible cultural heritage*, Savičenta, 8. i 9. rujna 2023.

U Savičenti je 8. i 9. rujna 2023. u kaštelu Grimani-Morosini održana međunarodna znanstvena konferencija *Očuvanje tradicijskih igara i sportova za društvenu inkluziju – povodom obilježavanja 20 godina UNESCO konvencije o očuvanju nematerijalne kulturne baštine* u organizaciji Istarskoga pljočkarskog saveza. Konferenciji je prethodio 7. međunarodni festival pljočkanja koji je održan u savičentskoj Žlinji.

Na konferenciji su sudjelovali stručnjaci za tradicijske igre iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Italije, Španjolske, Srbije i Tunisa, a bila je namijenjena učiteljima razredne nastave, povijesti, geografije i tjelesnoga odgoja, osobama iz obrazovanja i svima koje zanimaju tradicijske igre.

Vrlo zanimljiva predavanja započela su prezentacijom Zhaïre Ben Chaâbane, profesorice Višega instituta za sport i tjelesni odgoj Ksar Saïd Sveučilišta Manouba Tunis iz Tunisa. Ona je u predavanju „An ethnomotor study for an equitable motor education – History of an innovative methodological approach“ / „Etnomotorička studija za pravedno motoričko obrazovanje – povijest inovativnog metodološkog pristupa“ predstavila zajedničko istraživanje u kojem su sudjelovali i njezini kolege Pere Lavega, Conxita Duran, Paco Lagardera i Rosa Rodríguez. U predavanju se moglo čuti o ciljevima, strategijama, pristupima i konceptima ravnopravnoga sudjelovanja djevojčica u tradicijskim igrama. Izlagačica se osvrnula na stereotipe, predrasude,

pozitivnu i negativnu diskriminaciju kroz iskustvo djevojčica i dječaka koji su zajedno igrali određene tradicijske igre.

Projekt „Working together with traditional games: In inter level school experience“ / „Zajednički rad s tradicionalnim igrama: u međurazinskom školskom iskustvu“ predstavio je Joan Ortí Ferreres s Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta Jaume Castellón de la Plana iz Španjolske. Projekt se odnosio na poticanje razvoja motoričkih sposobnosti i razvoja tjelesne kondicije, poticanje usmenoga izražavanja i komunikacije među vršnjacima potičući njihovu kreativnost te na promicanju grupnoga rada i evaluacije. Tradicionalne igre prilika su za razvoj ključnih kompetencija kod učenika srednjih škola, mogu pomoći u promicanju poštivanja kulturne baštine te se mogu rabiti za promicanje kulturne raznolikosti.

Pere Lavega, predsjednik Europskoga udruženja tradicijskih sportova i igara te profesor na Nacionalnom institutu za tjelesni odgoj Katalonije (INEFC) Sveučilišta Lleida iz Španjolske, predstavio je u predavanju „Fit for life through traditional games and sports“ / „Prilagodba za život kroz tradicionalne igre i sportove“ metodologiju projekta Opportunity. Cilj je Erasmus+ projekta Opportunity poticanje socijalne uključenosti i ravnopravnosti spolova kroz tradicijske igre i sportove. Metodologija projekta se sastoji od triju faza. Prva se faza odnosi na poučavanje učitelja povijesti vrstama tradicijskih igara posredstvom *online* MOOC (Massive Open Online Courses) tečajeva. Nakon završetka tečajeva učitelji u drugoj fazi odabiru grupu učenika i učenica u kontrolnoj grupi te grupu učenika i učenica kojima je potrebna socijalna inkluzija pa s njima igraju tradicionalne igre po izboru. Na kraju slijedi vrednovanje projekta. Profesor Lavega je prikazao svoja iskustva na temelju tradicijskoga kuglanja na travi koje se igra u Kataloniji.

„Tradicijska igra kao značajan resurs za razvoj outdoor genealoškog i edukativnog turizma“ bilo je predavanje Romane Lekić s Veleučilišta Edward Bernays iz Zagreba. Igra prethodi civilizaciji, s obzirom na to da se i životinje igraju, a civilizacija predstavlja oblik ljudske kulture i obilježava društvo. Igra kao oblik komunikacije ima značajno mjesto ne samo u životu pojedinca već čini integralan dio društvenoga života, tradicije i običaja. Turizam kao jedan od mogućih modela igre nije samo psihološki već je i društveni i antropološki fenomen te, tako gledano, igra je kulturna univerzalija. Gledano na holistički način tradicijska kultura, čiji dio su i tradicijske igre i sportovi, predmet je ne

samo etnologije, odnosno kulturne antropologije već obuhvaća šire značenje i predstavlja značajan resurs za razvoj održivoga i kreativnoga turizma i kombinaciju i s drugim oblicima turizma. *Outdoor* turizam je oblik aktivnosti koji se temelji na turističkim aktivnostima na otvorenom koje postaju sve značajniji pokretač sadržaja i doživljaja u turističkim odredištima. Turizam je dakle specifičan oblik igre. Kulturna baština kroz tradicijske igre i sportove može biti komercijalizirana nizom pristupa, ali je pritom potrebno slijediti profesionalni etički kodeks – to je kompleksan proces, svojevrsna revitalizacijska paradigma kroz uvođenje tradicijskih igara i sportova. Edukativni turizam je svojevrsna interkulturalna inicijativa jer uključivanjem tradicijskih igara pomaže posebno kod kognitivnoga razvoja mladih, a postaje tako i način borbe protiv kulturne isključenosti.

Valentina Lapicciarella Zingari, predstavnica SIMBDEA-e – Talijanskoga društva za muzeografiju i demo-etno-antropološku baštinu (Società italiana per la museografia ed i beni demoetnoantropologici), održala je predavanje „Designing the education area and the park of Traditional Games and Sports in Verona – Shared reflections starting from some ongoing experiences. A Park of Good Practices. Italy“ / „Dizajniranje obrazovnoga područja i parka tradicionalnih igara i sportova u Veroni – zajednička razmišljanja počevši od nekih trenutnih iskustava. Park dobre prakse, Italija“. Tocati je festival koji kombinira igre, gledanje izvedbi narodne glazbe iz dalekih zemalja, kušanje njihove hrane i ponovno otkrivanje starih tradicionalnih igara. Naziv toga festivala na mletačkome dijalektu znači „na redu si“. Povodom festivala Tocati, koji se tradicionalno održava u Veroni, planira se u tome gradu izgraditi park tradicionalnih igara i sportova. U svome predavanju je Lapicciarella Zingari predstavila projekt parka i naglasila njegovu važnost za očuvanje tradicijskih igara i sportova. Obnova urbanih prostora u svrhu očuvanja tradicije, ali istovremeno i obrazovanja, vrlo je važna zbog kontinuiteta poučavanja.

Ante Vujnović iz Pljočkarskoga kluba Bosansko Grahovo održao je predavanje „Pljočkanje u svakodnevnom životu stanovnika Bosanskog Grahova“. Predstavio je nematerijalnu kulturna baštinu u Bosni i Hercegovini s osvrtom na pljočkanje – narodnu pastirsku igru koja se iz raznih razloga na prostoru Bosanskoga Grahova bila gotovo izgubila. Jedan od najvažnijih razloga je odumiranje stanovništva kao najvažnijega prenositelja. Na prostoru Bosanskoga Grahova, ali i čitave Bosne i Hercegovine jedini baštinik igre

pljočkanja je Pljočkarski klub Bosansko Grahovo. Na kraju vrlo zanimljivoga predavanja Vujnović je naveo i nekoliko projekata koji bi trebali u budućnosti popularizirati pljočkanje.

Željko Bjeljac s Geografskoga instituta Jovan Cvijić Srpske akademije nauka i umetnosti predstavio je višegodišnji projekt „Stari narodni sportovi i igre i natjecanja – očuvanje, prijenos znanja i prezentacija. Studija slučaja Loznica (Srbija)“ koji je proveo u suradnji s Jovanom Brankov i Anom Milanović Pešić. U uvodu je Bjeljac predstavio zemljopisne, prometne i kulturno-povijesne značajke Loznice. Cilj je projekta edukacija mlađe populacije o starim narodnim sportovima i igrama kroz demonstraciju vještina na terenu. Projekt je nastavak istraživanja započetoga 2019. s ciljem identifikacije starih narodnih sportova i igara u Srbiji, koji predstavljaju skup znanja i vještina koje se prenose s koljena na koljeno. Njihov mali broj ukazuje na opasnost od potpunoga nestanka. U realizaciju projekta bit će uključene discipline koje su uglavnom nestale iz prakse: klis, vranićanje, nadvlačenje klipa, hrvanje u koštac (narodno hrvanje), kao i skok u dalj iz mjesta te skok uvis. Tako će se stvoriti temelji za revitalizaciju tih tradicijskih igara i njihovo očuvanje.

„Safeguarding Traditional games and sports for social inclusion“ / „Očuvanje tradicijskih igara i sportova za društvenu uključenost“ bila je zadnja prezentacija Igora Jovanovića iz OŠ Veli Vrh Pula. Jovanović je iznio čitav niz aktivnosti na očuvanju tradicijskih igara i sportova koje je provodilo desetak istarskih osnovnih škola od 2020. do 2023. Aktivnosti su se odvijale tijekom raznih međuškolskih natjecanja, integriranih i projektnih dana škola, obilježavanja Svjetskoga dana školskoga sporta te konačno na natjecanju istarske školske lige u pljočkanju, koje je održano u travnju 2023. u Svetome Petru u Šumi. Napomenuo je i da je tridesetak učitelja povijesti, razredne nastave, geografije i tjelesnoga odgoja educirano o načinu poučavanja tradicijskih sportova i igara, a naglasak je aktivnosti bio na što većoj uključenosti djevojčica i učenika s posebnim potrebama u tradicijske igre.

Drugoga su dana konferencije sudionici uz stručno vodstvo razgledali kulturno-povijesne znamenitosti Pule.

Igor Jovanović